

Luceafărul

Mihai Eminescu

1883

CONTEXTUALIZARE ȘI ÎNCADRARE

Mihai Eminescu, „poetul nepereche” (G. Călinescu) al literaturii române, este ultimul mare poet romantic european, prin viziunea căruia romantismul din spațiul românesc și-a atins expresia plină.

Publicat în 1883 în Almanahul Societății Academice Social-Literare „România Jună” din Viena, dar și în revista „Convorbiri literare”, *Luceafărul* este un poem epico-lirico-dramatic de factură romantică, deopotrivă filosofic și alegoric, fiind o *sinteză a întregii lirici eminesciene*. Operă de maturitate, poemul ilustrează cu fidelitate viziunea despre lume a romanticului, redând o arhitectură a sufletului ce se suprapune în totalitate cu cea a creației. **Genurile și speciile literare fuzionează și capătă rezonanță prin intermediul alegoriei: epicul** - succesiunea diegetică a întâmplărilor, existența unei voci naratoriale, măștile lirice (echivalențe ale personajelor), conflict specific basmului, chemările -, **dramaticul** - dialogul, dramatismul și intensitatea sentimentelor, împărțirea pe tablouri -, **liricul** - meditația filosofică, expresivitatea, alegoria, profunzimea sentimentelor, pastelul. Caracterul romantic este susținut de inspirația folclorică, categoria estetică a fantasticului și planul oniric, conceperea în antiteză a planurilor poetice (antiteza OM - GENIU, antiteza ÎNGER-DEMON, antiteza TELURIC-CELEST), fuziunea genurilor și speciilor literare, tema iubirii imposibile, a naturii, a condiției omului de geniu.

GENEZA

1. Basmul popular *Fata în grădina de aur*
2. Mitul Zburătorului
3. Teoria filosofică a lui Schopenhauer

TEMA ȘI MOTIVELE

- *PROBLEMATICA GENIULUI ÎN RAPORT CU:*

- LUMEA
- IUBIREA
- CUNOAȘTEREA

- *incompatibilitatea dintre 2 ființe ce aparțin a două lumi diferite: LUMEA OMULUI DE GENIU vs. LUMEA OAMENILOR DE RÂND (alegorie)*

- *motive:* visul, noaptea, luna, stelele, marea, îngerul, demonul, demiurgul, cuplul adamic, zborul interstelar etc.

TITLUL

- **denotativ:** cel mai strălucitor astru ceresc (cu rol de călăuză)
- **conotativ:** Luceafărul devine un motiv-simbol al GENIULUI (cu o inteligență superioară și sete de absolut, capabil de sacrificiu în iubire) - devine, în sens alegoric, expresie a **cunoașterii absolute**

STRUCTURĂ ȘI COMPOZIȚIE: 98 catrene, 4 tablouri

	TABLOUL I	TABLOUL II	TABLOUL III	TABLOUL IV
Idee centrală	Nașterea poveștii de iubire (prezentarea cadrului, personajelor, întâlnirii)	Idila dintre fata de împărat Cătălina și pajul Cătălin	Zborul intergalactic către Demiurg și dialogul cu acesta (un adevărat pastel cosmic)	Întoarcerea Luceafărului la locul său din cer
Plan	terestru și ceresc (simetrie cu IV)	terestru	cosmic	terestru și ceresc (simetrie cu I)
Momente importante	<ul style="list-style-type: none"> incipitul sub semnul basmului portretul fetei de împărat prezentarea Luceafărului întâlnirea realizată la nivelul visului iubirea fetei are un accent cotidian, iar iubirea Luceafărului are nevoie de „cristalizare” cele 2 chemări-descântec (APOLINIC ȘI HIMERIC, ÎNGER-DEMON): I. din cer și mare: II. din soare și noapte 	<ul style="list-style-type: none"> fata de împărat primește identitate (proces demitizant) simetria onomastică (cuplul adamic) totul decade și se vulgarizează portretul lui Cătălin realizat în stil popular jocul seducției - desf. într-un „ungher” (existența umană limitată) Cătălina acceptă iubirea pământeană, dar încă aspira la Luceafăr fuga lor în lume, departe de castel 	<ul style="list-style-type: none"> călătoria astrală, regresivă temporal până la momentul creării Universului convorbirea cu Demiurgul - setea Luceafărului de repaos Luceafărul cere dezlegarea de nemurire în schimbul unei ore de iubire relevarea numelui tainic - HYPERION (titanul) refuzul Demiurgului la cererea imposibilă argumentul infidelității (la final) 	<ul style="list-style-type: none"> pastelul terestru romantic (idila Cătălin-Cătălina, în cadrul romantic al n naturii) Cătălin îi jură iubire veșnică Cătălinei „În această scenă, Cătălina ia locul lui Hyperion și Cătălin pe cel al Cătălinei.” (cr. lit. Mircea Cărtărescu) a 3-a chemare, la care Luceafărul nu mai răspunde disprețul manifestat de geniu față de lumea comună, Luceafărul izolându-se.
Citate folosite	<p>„A fost odată ca-n povești/A fost ca niciodată/Din rude mari împărătești/O prea frumoasă fată.”</p> <p>„Cum e Fecioara între sfinți/Și luna între stele”</p> <p>„Îl vede azi, îl vede mâni/Astfel dorința-i gata”</p> <p>„El iar privind de săptămâni/Îi cade dragă fata”</p> <p>„Deși vorbești pe înțeles/Eu nu te pot pricepe”</p> <p>„-Cobori în jos, luceafăr blând/ Alunecând pe-o rază,/Pătrunde-n casă și în gând/Și viața-mi luminează!”</p>	<p>„Viclean copil de casă,/ Ce umple cupele cu vin/ Mesenilor la masă”</p> <p>„Băiat din flori și de prișas,/Dar îndrăzneț cu ochii”</p> <p>„Cu obrăjei ca doi bujori/(...)/Se furișează pânditor/Privind la Cătălina.”</p> <p>„Încă de mic/Té cunoșteam pe tine,/Și guraliv și de nimic/Té-ai potrivi cu mine”</p> <p>„O, de Luceafărul din cer/M-a prins un dor de moarte”</p> <p>„Dar se înalță tot mai sus,/Ca să nu-l pot ajunge”</p> <p>„În veci îl voi iubi și-n veci/Va rămânea departe”</p>	<p>„Și din repaos m-am născut/Mi-e sete de repaos”</p> <p>„-De greul negrei vecinicii,/Părinte, mă dezleagă”</p> <p>„Reia-mi al nemuririi nimb/Și focul din privire/Și pentru toate dă-mi în schimb/O oră de iubire”</p> <p>„Căci toți se nasc spre a muri/Și mor spre a se naște”</p> <p>„Ei doar au stele cu noroc/ Și prigoniri de soarte,/Noi nu avem nici timp, nici loc/Și nu cunoaștem moarte”</p> <p>„Și pentru cine vrei să mori?/Întoarce-te, te-ndreaptă/Spre-acel pământ rătăcitor/Și vezi ce te așteaptă”</p>	<p>„doi tineri singuri”</p> <p>„Cobori în jos, luceafăr blând,/Alunecând pe-o rază/Pătrunde-n codru și în gând/Norocul-mi luminează!”</p> <p>„Ce-ți pasă ție, chip de lut,/Dac-oi fi eu sau altul?”</p> <p>„Trăind în cercul vostru strâmt/Norocul vă petrece, Ci eu în lumea mea mă simt/Nemuritor și rece”</p> <p style="text-align: center;">⇓</p> <p>Dramatismul Luceafărului față de ciclicitatea vieții cotidiene a omului obișnuit, limitată și orientată spre întâmplător</p>

NIVELURILE TEXTULUI

1. PROZODIA

- respectă rigorile prozodiei clasice
- rimă încrucișată
- măsură de 7-8 silabe
- ritm iambic
- asonanțe (*N. FONETIC*) și rima interioară
- muzicalitate elegiacă, meditativă

2. N. MORFOLOGIC

- dativul etic și dativul posesiv ⇒ intimitate
- oralitatea textului susținută de vorbirea populară și formele arhaice
- imperfectul folosit în tabloul III ⇒ mișcarea eternă și continuă a cosmosului

3. N. STILISTIC

- poem construit pe baza **ALEGORIEI și ANTITEZEI**
- metafore: „*palate de mărgear*”, „*cununi de stele*”
- hiperbole (în portretul Luceafărului): „*Venea plutind în adevăr/Scăldat în foc de soare*”
- oximoron: „*mort frumos cu ochii vii*”
- comparații: „*O prea frumoasă fată/ (...)/ Cum e Fecioara între sfinți/Și luna între stele.*”

CONCLUZIE

Fiind „*chintesența gândirii poetice eminesciene*” (G. Călinescu), poemul Luceafărul ilustrează condiția pur romantică a omului de geniu în raport cu lumea, iubirea și cunoașterea, prin **armonizarea temelor și motivelor specifice romanticilor, amestecul genurilor și speciilor literare**, dar și **încifrarea unor idei poetico-filosofice** precum cea a lui Schopenhauer.